

Fra Avl- og sunnhetsutvalget (ASU)

Hundetellingen 2022

Tekst og illustrasjoner av Hanna Gautun og Torbjørg (Lille) Wagtskjold

Annet hvert år gjennomfører klubben en telling av hvor mange lundehunder vi har i Norge. Det betyr at alle landets lundehundeiere blir kontaktet, enten via epost eller telefon, for å besvare noen spørsmål om hundens helse. Dette er et viktig redskap for oss i arbeidet med å forvalte vår utrydningstruede rase.

Prosjekthundene ble også inkludert i undersøkelsen. Dataene for disse hundene har blitt behandlet separat og vil bli presentert i neste nummer av Lundehundnytt.

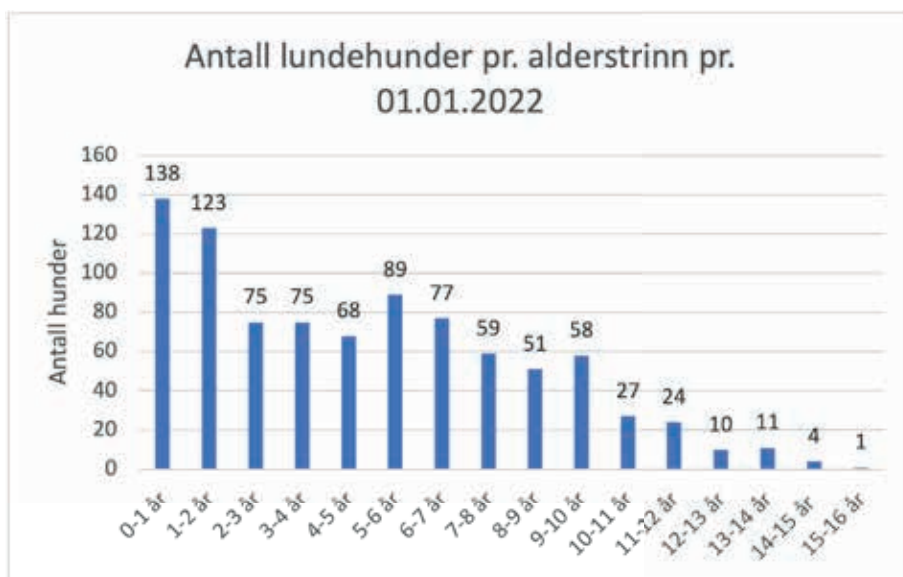
I år fikk vi inn besvarelser fra 910 av i alt 937 hunder. Dette gir en svarprosent på 97 %, noe vi er svært fornøyde med!

Hvor mange lundehunder har vi i Norge?

Pr 01.01.2022 var det totalt 890 levende hunder i Norge, fordelt på 452 hanner og 438 tisper.

Det har vært en veldig fin økning de siste fire årene, da det var 683 lundehunder pr 01.01.2018 og 722 pr 01.01.2020. Vi jobber oss m.a.o. oppover mot det langsiktige målet i klubbens avlsstrategi (RAS) på 1000 lundehunder i Norge.

Som grafen nedenfor viser, har vi nå en veldig ung populasjon, der 29 % av alle hundene er under to år, og så mye som 64 % er under seks år. Dette skyldes blant annet at de to siste årene har vært eksepsjonelt gode valpear.

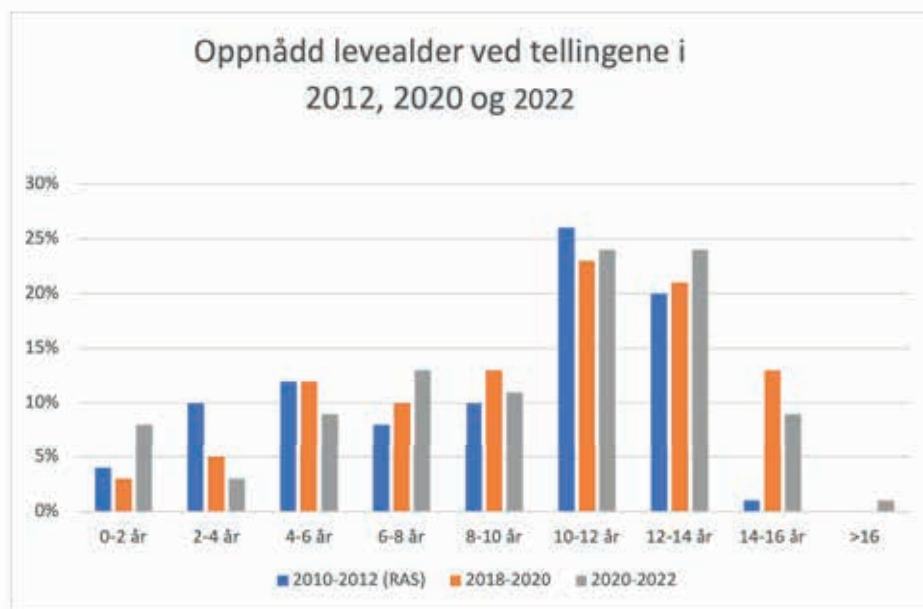
Totalt har 102 hunder dødd i løpet av 2020-2021. Tabellen nedenfor viser netto tilvekst i rasen for de tre siste tellingene. Antall døde hunder for hver to-års periode er noenlunde stabilt.

	2016-2017	2018-2019	2020-2021
Valper født	177 (97+80)	165 (85+80)	285 (141+144)
Hunder dødd	94 (46+48)	117 (57+60)	102
Netto tilvekst i populasjonen pr. 2 års-periode	83	48	183

Levealder

Da tellingen ble avsluttet, var landets eldste lundehund **Løvheims Jernsaksa 15,5 år**. Hun eies av Torhild Lunden, Bygland. Den nest eldste var Paluna's Ivar Ylvason som er to måneder yngre, eier Kåre Hodnebrog i Grimstad. Den gjennomsnittlige levealder for

lundehundene som døde i perioden 2021-2022 var 9,5 år. Dette er litt ned fra forrige telling, da den lå på 9,9 år, men den er noe høyere enn 9,3 år gitt i RAS for perioden 2010-2012. Modustallet, dvs den hyppigst forekommende alder ved død er 11,1 år.

Grafen over viser at omtrent like mange hunder oppnådde en alder over 10 år de to siste årene som i 2018-2020. Tidligere så vi en forhøyet forekomst av hunder som dør rundt fire-års alder. Denne tendensen ser ut til å ha flatet noe ut. Dette er en gledelig utvikling som nok skyldes økt fokus på diagnostisering og behandling av mage-/tarmrelaterte lidelser de siste årene. Tiltakene beskrevet i klubbens RAS med bla IL-seminaret i 2015, en gastroguide på nett, økt fokus på

å sjekke forekomst av uheldige bakterier og parasitter (heriblant giardia) hos syke hunder, og *ikke minst* kunnskapen om behandling av IL som Petter Nilsen har tilført, har bidratt til dette. Som vi vil se under omtalen av det generelle sykdomsbildet lenger ut i denne artikkelen, er det imidlertid fremdeles en overvekt av hunder som får IL i 2-3 års alder.

Kryptorkisme

Av de 452 hannhundene er det 104 hunder som er naturlig kryptorkide, hvilket betyr at det mangler en testikkel på rett sted i skrotum.

Kryptorkisme er arvelig, og hunden kan arve anlegg for kryptorkisme fra både mor og far. Det er minst tre gener involvert. Hunder som er ensidig kryptorkide, altså har bare en testikkel i pungen, kan pare seg og gi valper, men det er en stor fare for at valper etter slike hunder får dobbeltsidig kryptorkisme, hvilket betyr at ingen av testiklene kommer ned i pungen. Da er hunden steril.

Det er ikke tillatt å avle på kryptorkide hunder innenfor FCI og NKKs medlemsklubber. Med andre ord, er 23 % av våre hannhunder ikke aktuelle for avl, noe som er bekymringsfullt med tanke på å opprettholde den lille genetiske variasjonen vi har i dag. Tilsvarende tall ved forrige telling var 18 %. En økning på 5 % i 2022 er urovekkende høyt og dette er noe vi vil følge nøye ved fremtidige tellinger.

Fertilitet / fruktbarhet

Et annet spørsmål vi stilte var hvor mange hunder som har blitt forsøkt brukt i avl de siste to årene. Svarene

er oppsummert for tisper og hannhunder i tabellen nedenfor.

	Aktuelle hunder	Antall hunder forsøkt brukt i avl (% av antall aktuelle hunder)	Hunder som fikk kull (% av antall aktuelle hunder)	Mislykkete paringsforsøk (% av antall forsøkt brukt i avl)	Tisper som ble paret	Tisper som ble inseminert
Hannhunder mellom 1 og 9 år, med 2 testikler	220	84 (38 %)	39 (18%)	37 (44 %)		
Tisper mellom 18 mnd og 9 år	303	131 (43 %)	63 (21%)	60 (46 %)	71 (14 av disse gikk tomme)	17 (7 av disse gikk tomme)

Tabellen viser at våre hundeeiere nedlegger en imponerende innsats for å lage valper! Samtidig er det mange av de som prøver, som ikke lykkes. De fleste forsøker flere ganger, og lykkes så kanskje etter hvert. Det ligger m.a.o. ofte flere forsøk bak hver suksess.

Det vil alltid være noen hunder som ikke blir forsøkt brukt av ulike årsaker, deriblant helsemessige forhold.

Det er kun klinisk friske hunder som skal benyttes i avl. I vår rase må vi derfor fortsette å anstrenge oss for å bruke så mange ulike individ som mulig, slik at vi begrenser ytterligere tap av genetisk variasjon så langt vi kan.

Krampejukking hos tisper

Ganske mange lundehundtisper gjennomgår perioder på 1-3 dager der de får hyppige, krampelignende jukkebevegelser. Periodene med anfallene forekommer som oftest en god stund før løpetiden, men kan også forekomme under og etter løpetiden. Noen hunder er ikke veldig plaget mens andre kan være veldig påkjente. For noen hunder ser man ikke noen sammenheng som

kan relateres til løpetid. Ved årets hundetelling tok vi med spørsmål om tispene har opplevd krampejukking, og svaret var at så mange som 44 % av alle tispene har opplevd dette.

Tisper alle aldersgrupper	Tisper som har opplevd krampejukking
438	191 (44 % av alle tisper, uavhengig av alder)

De fleste veterinærer som får inn hunder som er plaget av dette, har ikke sett tilsvarende før. Avl- og sunnhetsutvalget arbeider nå for å se om det er mulig å finne en årsak og om det er noe vi kan gjøre for de hundene som er plaget med dette. Vi vil derfor

undersøke om det f.eks. er noen næringsstoffer de mangler eller om det kan skyldes en hormonell «forstyrrelse», og håper at vi etterhvert kan få svar på dette.

Dødsårsaker

I klubbens Avlsstrategi (RAS) er det gitt en oversikt over dødsårsaker for de hundene som døde i Norge i 2010 - 2012. Tabellen under viser tilsvarende tall for årets telling.

I kategorien «Andre årsaker» er det ingen dødsårsak som peker seg spesielt ut. Hjertestans og leverproblemer forekommer noe hyppigere, og kan tenkes å være relatert til IL. Denne kategorien omfatter også noen tilfeller der dødsårsaken er ukjent.

Samlet sett er andelen hunder som ble rapportert å ha dødd av IL og mage-/tarmproblemer på 35 % i 2020 og

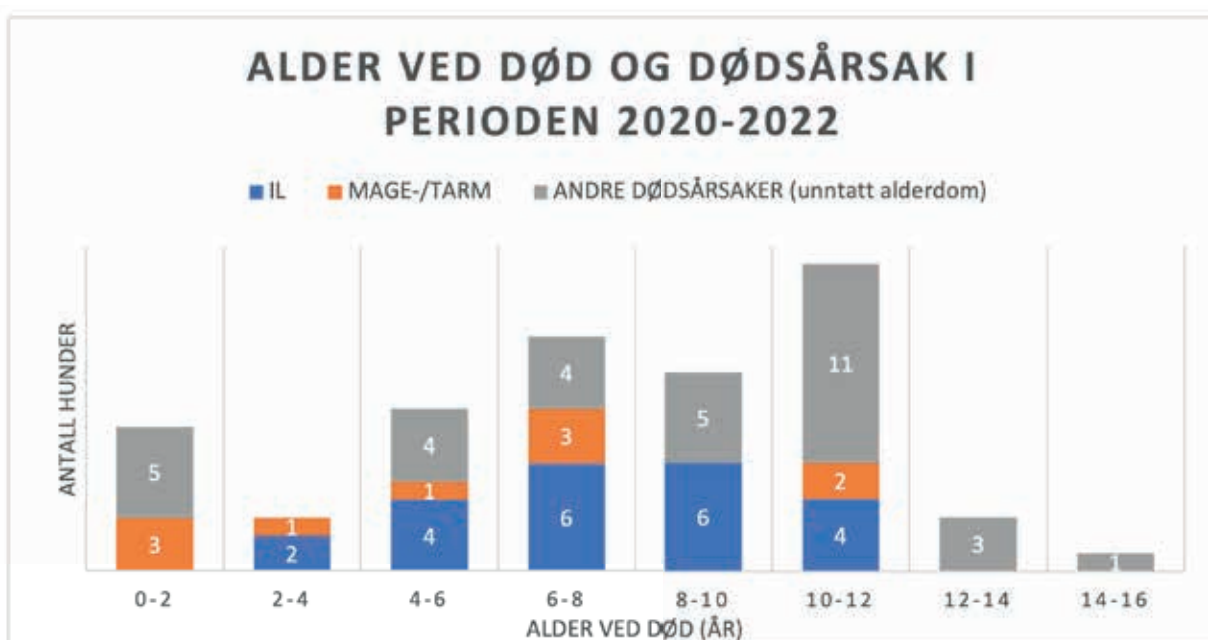
32 % i 2022. Dette er noe lavere enn i tellingsperiodene 2012 og 2018. Ved tidligere tellinger, tellet vi alle hunder som døde av IL og magetarmproblemer samlet, uavhengig av alder. Fra og med forrige telling, i 2020, har vi imidlertid regnet alle som døde etter fylte 11 år som at de døde av alderdom, uavhengig av hva de døde av. Tilsvarende, er omfanget av hunder som døde av høy alder en del høyere nå. Antall hunder er ganske lavt statistisk sett for begge gruppene og variasjonen ikke større enn hva man kan forvente.

Andelen hunder som døde av kreft eller ulykker ligger veldig stabilt.

RAS-kategorier	RAS (2010-2012)	2016-2018	2018-2020	2020-2022
Antall hunder	124	93	125	102
IL	31 %	32 %	26 %	22 %
Mage/tarm	11 %	11 %	9 %	10 %
Kreft	9 %	8 %	10 %	8 %
Andre årsaker inkl ukjent	28 %	40 %	13 %	21 %
Ulykker	5 %	3 %	3 %	4 %
Høy alder	22 %	6 %	38 %	36 %

Grafen nedenfor viser aldersfordelingen av dødsfallene forårsaket av IL, mage-/tarmproblemer og andre årsaker (unntatt alderdom). 36 % av hundene døde av

høy alder (over 11 år), og gjennomsnittlig levealder for de hundene som døde av IL er 7,4 år.

Nytt av året er at vi kan begynne å følge helsen til hele årsklasser av lundehunder

Da det nå er gått 10 år siden klubben begynte å digitalisere informasjon fra hundetellingene, kan vi for første gang se livsløpene til årsklasser av hunder.

Vi antar at de aller fleste hundene som ble født i 2010 ble tallet i 2012. Disse vil, om de lever, være ca 12 år i

dag. Av 65 hunder som ble født i 2010 er det 49 % (32 hunder) som har fått IL eller Mage-/tarmsykdom på ett eller annet tidspunkt i livet. Tilsvarende tall for hunder født i 2008 viser at 32 (50 %) av 64 hunder har fått IL eller Mage-/tarmsykdom. Dette er forhold vi vil fortsette å følge ved fremtidige hundetellinger.

Sykdomsbildet for hunder ved tellingen i 2022

For å få et bilde av helsetilstanden i rasen har vi sett samlet på de hundene som levde og de som døde i årene 2020-2021. Til sammen blir dette 992 hunder. For disse ble det rapportert om 528 helseproblemer. Noen

få hunder hadde mer enn ett problem, uten at dette påvirker statistikken særlig. Fordelingen av de viktigste helseplagene lundehundene hadde i disse årene er vist i kakediagrammet under.

Figuren nedenfor viser fordelingen av fysiske helseplager rapportert i de to siste hundetellingsperiodene, 2018-2019 og 2020-2021. Det er en liten nedgang i

antall rapporterte tilfeller IL, men mage-/tarmproblemer og andre helseplager viser en liten økning.

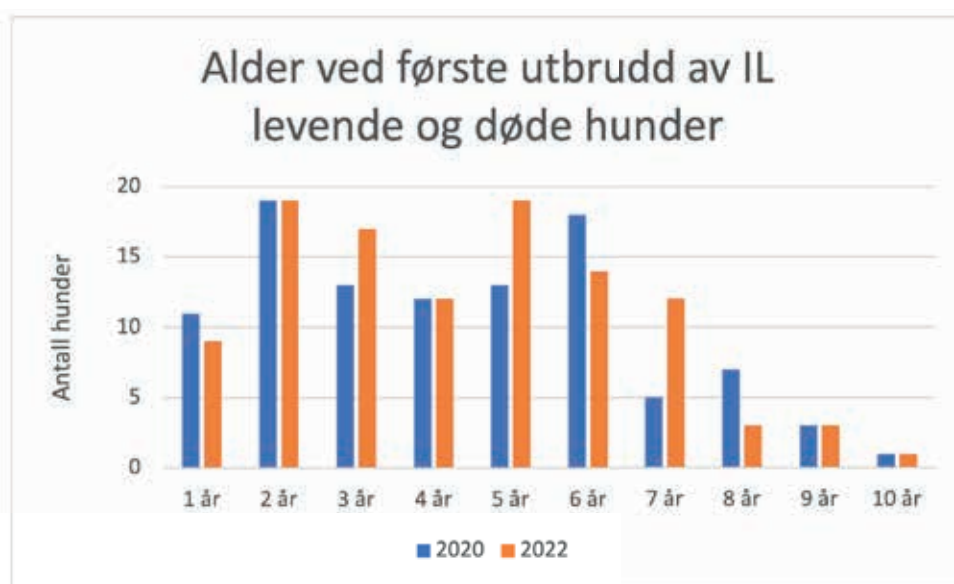

Mage-/tarmproblemer

Totalt var det 59 % av sykdomstilfellene knyttet til fordøyelsen. 26 % av tilfellene var diagnostisert som IL, mens 26 % var tilskrevet andre mage-/tarmproblemer, for eksempel gastritt (magekatar/magesår) eller ulike tarminfeksjoner. Det har tidligere blitt påvist at lundehunder har økt forekomst av både gastritt og kreft, og at disse lidelsene ofte forekommer sammen med en underliggende IL-tilstand. Det er viktig å være oppmerksom på at en hund kan ha flere av disse lidelsene samtidig, særlig gjelder dette IL, gastritt og ulike tarminfeksjoner.

Totalt hadde 37 klinisk syke hunder (7 % av sykdomstilfellene) fått påvist infeksjon av giardia i løpet av livet, I tillegg hadde ni hunder fått påvist giardia uten at de hadde noen symptomer.

Mange hunder får dessverre flere IL-utbrudd i løpet av livet. I de to siste tellingene har vi derfor spurt om når hunden fikk det første utbruddet. Tabellen nedenfor viser aldersfordelingen ved første utbrudd for hundene som inngikk i tellingene i 2020 og 2022.

Gjennomsnittsalderen ved første utbrudd var på 4,4 år i 2022, og har ikke endret seg nevneverdig siden 2018 (4,5 år i 2018, 4,4 år i 2020). De to siste tellingene har

imidlertid vist en markant økning av utbrudd i ung alder. Dette kan skyldes at folk er blitt flinkere til å fange opp problemene tidlig.

Pels og hudproblemer

I alt 74 hunder hadde et pels/hud-problem, hvilket utgjør 14 % av sykdomstilfellene. Noen ganger er problemene forbigående, mens andre tilfeller følger hunden resten av livet. Pels- og hudproblemer kan være vanskelige å finne årsaken til. Når diverse utøyer er utelukket kan det for eksempel skyldes allergi, dårlig næringsopptak, hormonelle forhold og autoimmune reaksjoner som pseudopelade. I alt åtte hunder ble

rapportert å ha fått diagnosen pseudopelade. Pels og hudproblemer er den hyppigst forekommende plagen i rasen etter mage-/tarmrelaterte lidelser. Dette er noe ASU vil se nærmere på i tiden som kommer.

Andre helseplager

Kategorien «Andre helseplager» omfatter alt mulig, deriblant flere tilfeller av trekking av tenner pga periodontitt, livmorbetennelse og forhøyede leververdier. I tillegg finner vi ulike lidelser som heldigvis er sjeldne i vår rase, som for eksempel, urinveisinfeksjoner, diabetes, epilepsi og levershunt.

Sett under ett, plages lundehunden av forholdsvis få arvelige lidelser og defekter, men immunrelaterte lidelser som mage-/tarmproblemer, inkludert IL er og blir et alvorlig problem for rasen. Pels/hudproblemer er også fremtredende. For å bremse utviklingen av arvelige defekter, er det viktig at oppdretterne fortsetter å følge avlsanbefalingene.

Adferd

Også denne gangen stilte vi noen spørsmål knyttet til hundenes mentalitet/adferd. Tilbakemeldingene for

de 890 hundene som var i live pr 01.01.2022 er vist i tabellen nedenfor.

Beskrivelse	Antall hunder	% av alle hunder
Lydfølsomhet (rakter, torden og lignende)	323	36%
Reservert for fremmede mennesker	85	10%
Redd for fremmede mennesker i den grad at eier opplever det som et problem	7	<1 %
Andre mentalproblemer	9	1%

Ca 36% av hundene er følsomme overfor lyder fra nyttårsraketter, torden og lignende. Angst for denne type lyder er ikke uvanlig for hunder uansett rase. Mange lundehunder utvikler slik engstelse etter ett års alder. Siden vår rase er utsatt for å utvikle IL i stressende situasjoner, er det viktig å forbygge dette ved ikke å utsette hunden for situasjoner der slik angst kan oppstå.

Ca 10% av lundehunder rapporteres å være reserverte / usikre i møte med fremmede, men at de kommer seg etter en liten stund. Kun hunder (<1 %) er så engstelige for fremmede at eier opplever det som et problem. God sosialisering i ung alder er imidlertid svært viktig for å redusere stresset hundene opplever i møte med fremmede mennesker og nye miljø.